

บทนำ

อุทยานแห่งชาติเขาสกจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นอุทยานแห่งชาติทางบกที่มีพื้นที่ป่าดิบชื้น ป่าพรุและป่าเขาหินปูนพื้นที่กว่า 461,712.5 ไร่ หรือ 738.74 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่ในเขื่อนรัชชประภา ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำที่เกิดจากการปิดกั้นสร้างเขื่อน ประมาณ 105,000 ไร่ มีเกาะน้อยใหญ่ที่โผล่พ้นน้ำกว่า 160 เกาะอุดมไปด้วยพืชพรรณและสัตว์ป่านานาชนิดโดยเฉพาะสัตว์ป่าสงวน 4 ชนิด ได้แก่ เก้งหม้อ (*Muntiacus feae*) แมวลายหินอ่อน (*Pardofelis marmorata*) เลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) และสมเสร็จ (*Tapirus indicus*) อีกทั้งพบว่าที่นี่เป็นถิ่นอาศัยของพืชถิ่นอาศัยเดียวของ กกเขาสก (*Khoasokia caricoides* D.A. Simpson, Chayam. & J. Parn.) และชมพูสุรินหรือเทียนสิริ (*Impatiens sirindhorniae* Triboun & Suksathan) ซึ่งพบได้บริเวณเขาหินปูนภายในเขื่อนรัชชประภา และบัวผุด (*Rafflesia kerrii* Meijer) ซึ่งเป็นดอกไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การนำเสนออุทยานแห่งชาติเขาสกให้เป็นอุทยานมรดกแห่งอาเซียน จึงเป็นก้าวสำคัญของประเทศไทยและอาเซียนเนื่องจากจะมีพื้นที่กว่า 738.74 ตารางกิโลเมตร ที่จะได้รับการปกป้องดูแลรักษาให้คงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ไปตราบนานเท่านาน เป็นประโยชน์แก่อุณหภูมิและประชากรของประเทศไทยของภูมิภาคอาเซียนและของโลก เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องข้ามพรมแดน สิ่งแวดล้อมที่ดีของประเทศหนึ่งย่อมก่อให้เกิดผลดีแก่ภูมิภาคอื่นของโลกด้วย และนี่คือมรดกของอาเซียนที่จะตกทอดไปถึงอนุชนคนรุ่นหลังของอาเซียนและของโลกสืบไป

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้สั่งการให้อุทยานแห่งชาติเขาสก ร่วมกับหน่วยงานที่ปฏิบัติงานวิจัยในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์มรดกอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสถานีวิจัยสัตว์ป่าคลองแสง ร่วมกันทำการศึกษา วิจัย สำรวจทรัพยากรที่โดดเด่นในพื้นที่ ตลอดจนรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เคยมีการศึกษามาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นเอกสารที่ใช้สำหรับการนำเสนอพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสก เป็นอุทยานมรดกแห่งอาเซียนในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
ลักษณะโดดเด่นที่สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นอุทยานมรดกแห่งอาเซียน	1
ความสมบูรณ์ทางนิเวศ (Ecological Completeness)	3
ความเป็นตัวแทนของภูมิภาค (Representativeness)	6
ความเป็นธรรมชาติ (Naturalness)	13
ความสำคัญต่อการอนุรักษ์อย่างสูง (High Conservation Important)	14
พื้นที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย (Legally Gazetted Conservation Areas)	17
แผนการบริหารจัดการที่ได้รับความเห็นชอบ (Approved Management Plan)	20
ลักษณะการข้ามพรมแดน (Trans-boundary)	24
มีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น (Uniqueness)	26
ความเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างชนพื้นเมืองและระบบนิเวศ (High Ethno-biological Significance)	30
ความสำคัญด้านความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีค่า หายากและใกล้สูญพันธุ์ (Importance for Endangered or Precious Biodiversity)	31
บทสรุป	38
เอกสารอ้างอิง	40

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินในอุทยานแห่งชาติเขาสก
2	รายชื่อสัตว์ป่าตามการจัดระดับความเสี่ยงของสิ่งมีชีวิตที่จะทำให้เกิดการสูญพันธุ์ของ สหภาพระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN)
3	บัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์หายากที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาสก

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ขอบเขตและที่ตั้งอุทยานแห่งชาติเขาสก (ในกลุ่มป่าคลองแสง-เขาสก)	2
2 สิ่งปกคลุมดินและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในอุทยานแห่งชาติเขาสก	4
3 ระบบนิเวศประเภทต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติเขาสก	7
4 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมขนาดใหญ่ในอุทยานแห่งชาติเขาสก	7
5 สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในอุทยานแห่งชาติเขาสก	8
6 นักที่มีความเสี่ยงขั้นวิกฤติต่อการสูญพันธุ์ในอุทยานแห่งชาติเขาสก	8
7 ผีเสื้อและแมลงที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาสก	8
8 เห็ดราที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาสก	8
9 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาสก	14
10 กิจกรรมนันทนาการเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขาสก	15
11 สถิตินักท่องเที่ยวรายปีระหว่าง พ.ศ. 2556-2562	16
12 สถิตินักท่องเที่ยวรายเดือนเฉลี่ย (พ.ศ. 2556-2562)	16
13 การแบ่งเขตการจัดการที่ดินในอุทยานแห่งชาติเขาสก	18
14 แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาสก ระยะ 5 ปี	23
15 ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์หายากที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาสก	29